

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนในการแก้ไขปัญหาการดื่มสุรา ในชุมชนชนบท จังหวัดบุรีรัมย์

Local Wisdom and Community Way of Life Application for Alcohol Abstinence in Rural Areas Buriram Province

สุภาพร อาญาเมือง¹, อมร สุวรรณนิมิตร²
Supaporn Aryamuang¹, Amorn Suwannimitr²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ผลกระทบจากการดื่มสุรา และภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน เพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในชุมชนแห่งหนึ่ง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยดื่มสุราร้อยละ 73.2 ปัจจุบันยังดื่มสุราอยู่ร้อยละ 28.3 หยุดดื่มชั่วคราวร้อยละ 60.0 เหตุผลที่ดื่มครั้งแรกคือเพื่อนชักชวนร้อยละ 36.7 ดื่มตอนมีงานบุญมากที่สุดร้อยละ 55.0 สุราที่ดื่มสามารถหาซื้อได้สะดวก ในหมู่บ้าน ร้อยละ 90.0 หากร้านค้าที่จะซื้อสุราเป็นประจำไม่เปิดขายหรือไม่มีสุราที่ต้องการจะไปซื้อร้านอื่นแทนร้อยละ 53.3

ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือวัยรุ่นยกพวกตีกันในงานบุญ ชุมชนไม่ยอมมีมหรสพและงานบุญ บางครั้งไม่ต้องรอมีงานบุญ แม้แต่ নামสกุลเดียวกันยังตีกัน พ่อแม่ไม่ยอมให้ลูกเป็นวัยรุ่น หนี้อยใจและทุกข์กับลูก ส่งลูกให้ไปเรียนหนังสือเพื่อให้ลูกมีอนาคตที่แต่ลูกกลับคิดว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนคือการท่องเที่ยวโลกภายนอกบ้าน ไปเรียนเพราะพ่อแม่อยากให้เรียน ส่งลูกไปเรียนได้หลานกลับมา ถูกคนในหมู่บ้านล้อกันว่า “พวกกินยาคุมผิตเถว ลูกก็กลายเป็นโจรสลัดขาว” ที่ปล้นเงินพ่อแม่ไปเรียนแต่เรียนไม่จบ พ่อแม่ได้แต่ก้มหน้ารับชะตากรรม

แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน โดยทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนได้ยึดหลักปฏิบัติ ทำดีให้ลูกเห็นเป็นคำสอนที่ วิเศษและตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน ภายใต้อิทธิพลของงตเหล่าเข้าพรรษา เลิกเหล้าเพื่อลูก ผู้นำหมู่บ้านไม่ดื่มเหล้า รวมถึงมีการเชิดชูคนดีที่ไม่ดื่มเหล้า ในโอกาสวันแม่ วันพ่อ ส่วนวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความเป็นอยู่อย่างเอื้อเฟื้อ และการช่วยเหลือเกื้อกูล ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดงานศพลดเหล้า รวมถึงการใช้ กฎกติกาหมู่บ้านในการควบคุมและเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน จนสามารถจัดงานศพลดเหล้าได้ 6 งาน

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, วิถีชีวิตชุมชน, ปัญหาการดื่มสุรา

¹ อาจารย์, กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44150 อาจารย์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44150

¹ Lecturer, Department of Community Nursing, Faculty of Nursing, Mahasarakham University, Mahasarakham province, 44150.

² Assistant Professor, Department of Community Nursing, Faculty of Nursing, Mahasarakham University, Mahasarakham province, 44150.

Abstract

This study aimed to investigate the situation of the effects of alcohol consumption and local wisdom community base was meant to solve the problem of drinking in the rural community Buriram province. CBR with mixed method was uses. The results showed that had been alcohol drinking 73.2 %, currently abstinent 28.3 %, stop drinking temporarily 60.0 %. The reasons first drink is a friend persuaded 36.7 %, drinking when favors have in community 55.0 % and can purchase alcohol at a convenience store in the community 90.0% if the convenience store to buy alcohol is not sold or alcohol need to buy another 53.3 %.

The effect of alcohol consumption with teenage during ceremonies. The community does not want to have entertainment and favors. Sometimes they have a religious ceremony they can forbid. Even still using sales the same surname. The Parents don't want their children teens or adult, they are tired and troubled with children when they send children to school or study for good future and a good jobs, but children don't study and have no attention to study. The purpose of children who go to school and travel or visit the world outside home. The children can't finish studying and negatively this has a affect on learning. They were known as "White bandits" from social history. Some children, pregnant in adolescent or having a partner their parents can't take care of the child. The parents were a parody of "incorrect oral contraceptive".

The approach to solve of alcohol consumption used by applying local wisdom and community base by parents and community leaders are a good model and take action for children. Good models can teach and benefit children. The project and activity for solving this problem is alcohol abstention Buddhist lent, abstain alcohol for children. Community leaders do not drink alcohol and honors people who do not drink alcohol and Mother's day and Father's day. The community base used to be generous and helpful when someone in the community dies and creates community rules for the control alcohol consumption. The affect of this method can control and have free alcohol in the ceremony or favors in community

Keyword : Local wisdom, Community base. Alcohol problem

ความสำคัญและความสำคัญของปัญหา

สุราเป็นสิ่งที่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน ผู้คนมากมายในสังคมต่างหลงใหลในรสชาติของสุรา และใช้สุราเป็นเครื่องบำบัดความทุกข์ บำรุงความสุข นอกจากนี้สังคมไทยมีค่านิยมผิดๆ เกี่ยวกับการดื่มสุรา เช่น การดื่มสุราเป็นการแสดงถึงความเป็นชายชาติวีรบุรุษ ปัจจุบันพบว่าอายุของผู้เริ่มดื่มสุราเริ่มมีแนวโน้มอายุลดน้อยลงเรื่อยๆ และผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะดื่มสุราเพิ่มสูงขึ้น¹ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาสำคัญ ทั้ง ทางสาธารณสุขและทางสังคม ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้มีผลกระทบต่อผู้ดื่มเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อครอบครัว เพื่อผู้หรือ บุคคลใกล้เคียง ผลกระทบเหล่านี้มีทั้งอุบัติเหตุต่างๆ ปัญหาความ

รุนแรงในครอบครัว ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตามการเพิ่มจำนวนผู้ดื่มสุราในสังคม^{2,3}

พฤติกรรมการดื่มสุราในงานประเพณีต่างๆ ของสังคมไทยรวมทั้งบ้านโนนแดง พบว่า ทุกกิจกรรม เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน งานบวช ทำบุญทอดกฐิน หรือ ผ้าป่า รวมถึงงานศพ ล้วนแล้วแต่มีการดื่มสุราทั้งสิ้นปัญหาที่พบมากในปัจจุบันคือ เมื่อเกิดการดื่มสุรา จะเกิดการทะเลาะวิวาททุกครั้งไปไม่เว้นแม้กระทั่งงานบุญหรืองานศพ^{4,5} ซึ่งเป็นงานที่พบว่ามีปริมาณการบริโภคสุราค่อนข้างมาก อาจจะเนื่องมาจากงานศพ ส่วนมากเป็นงานที่เกิดขึ้นโดยที่เจ้าภาพไม่ได้ตั้งใจและไม่อยากให้เกิดขึ้นกับครอบครัว เมื่อเกิดขึ้น

แล้วก็จำเป็นที่จะต้องจัดการตามประเพณี ซึ่งเจ้าภาพจะต้องจัดหาอาหารพร้อมเครื่องดื่ม เหล้า เบียร์ มาเลี้ยงแขกที่มาช่วยงาน บางงานเก็บศพไว้นานต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากเพื่อจัดหาสุรา มาเลี้ยงดูผู้ที่มาร่วมงาน พองานเสร็จบางครอบครัวต้องติดหนี้ ยิ่งถ้าผู้เสียชีวิตเป็นผู้นำครอบครัวด้วยแล้ว ผู้อยู่เบื้องหลังต้องลำบากเดือดร้อน นำไปสู่ความยากจนและปัญหาสังคม ปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุราต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และแสวงหาช่องทางต่าง ๆ ตลอดจนกลวิธีในการแก้ไขปัญห บ้านโนนแดง ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายเขมร พบปัญหาการดื่มสุราและมีผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหา รวมถึงผลกระทบจากการดื่มสุรา จึงได้มีการริเริ่มการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางในการลด ละ เลิก การดื่มสุราของประชาชนในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางแก้ปัญหการดื่มสุราโดยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน และการมีส่วนร่วม ของชุมชน ในการแก้ไขปัญห เพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาจากการดื่มสุรา ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระดับตัวบุคคล ครอบครัว และชุมชน
2. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน ในการแก้ปัญหการดื่มสุรา
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานลดการดื่มสุรา

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ตัวแทนจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน เยาวชน ผู้สูงอายุ ตัวแทนจากโรงเรียน วัด อบต. สถานีตำรวจ รวมทั้งสิ้น 82 คน โดยกลุ่มเป้าหมายยินดีและสมัครใจเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย

พื้นที่ในการศึกษา บ้านโนนแดง ต.สะแกโพรง

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ร่วมกับปฏิบัติการ (Action Research) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหา การดื่มสุรา สาเหตุและผลกระทบ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนในการแก้ไขปัญห 2) วางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติการตามแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) การประเมินผลและสรุปผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา สาเหตุและผลกระทบของปัญหา การดื่มสุรา และภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชนในการแก้ไขปัญห โดย การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางในการแก้ไข วิธีการดำเนินการ คือ 1) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ในตัวแทนผู้นำชุมชน 7 คน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนเยาวชน อสม. ครู ผู้สูงอายุ กรรมการหมู่บ้าน 10 สอบถามในประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบในชุมชน 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาร่วมกับชุมชน พบปัญหาการดื่มเป็นปัญหาที่สำคัญและชุมชนต้องการแก้ไข จึงนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณด้านพฤติกรรมกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเก็บข้อมูลจาก เยาวชน ประชาชนในชุมชน จำนวน 80 คน 3) สัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) ผู้นำชุมชน 3 คน สอบต. 2 คน กรรมการหมู่บ้าน 3 คน ผู้ปกครองเยาวชนที่ดื่ม 3 คน และเยาวชน 2 คน และ 4) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) ในประเด็น พฤติกรรมการดื่มสุราในงาน ศพหรืองาน บุญ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของร้านค้าในชุมชน พฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชนตามปากซอยหรือถนนในหมู่บ้าน รวมถึงสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการวางแผนและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติการตามแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ร่วม มาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอต่อชุมชน ให้ชุมชน รับทราบและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เมื่อได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาจึงร่วมวางแผนปฏิบัติการร่วมกับชุมชน วัด และโรงเรียน ซึ่งมีกิจกรรมได้แก่ 1) การประชาคม กำหนดกฎกติกาหมู่บ้านในการเข้าร่วมงานบุญหรือ งานศพ 2) เชิดชูคนดีที่ไม่ดื่มสุรา และคัดเลือกให้เป็นกรรมการแก้ปัญหาการดื่มสุรา 3) เลิกเหล้าเพื่อ ลูกและงดเหล้าเข้าพรรษา 4) งดเหล้างานศพและจัดงานศพตามวิถีชนเผ่าเขมรและภูมิปัญญาดั้งเดิม เมื่อได้แผนการดำเนินงาน ได้ร่วมกันประชุมเตรียมความพร้อมและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ แต่ละฝ่าย แล้วลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ พร้อมทั้งสะท้อนผลกา รดำเนินงานจากกิจกรรมที่ ปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลและสรุปผลการศึกษา จากกระบวนการดำเนินงานโดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย และ ผลลัพธ์ของการดำเนินงานจน สามารถจัดงานศพ ปลอดเหล้าได้ภายใน 1 ปี (6 ศพ) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม พฤติกรรมการดื่มสุรา

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่ม สุรา ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพโดย

การการสนทนากลุ่ม (Focus group), การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ผลการศึกษา

สถานการณ์การดื่มสุรา

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยดื่มสุรา ร้อยละ 73.2 ไม่เคยดื่มร้อยละ 26.8 ปัจจุบันยังดื่มสุรายุ่ร้อยละ 28.3 หยุดดื่มชั่วคราวร้อยละ 60.0 เลิกดื่มโดยเด็ดขาดร้อยละ 11.7 ที่หยุดดื่มชั่วคราวหรือเลิกดื่มเนื่องจากรู้สึกว่าคุณภาพไม่ดีร้อยละ 60.5 ที่ยังดื่มสุรายุ่พบว่าส่วนใหญ่พยายามเลิกดื่มแล้วแต่ทำไม่ได้ร้อยละ 43.3 เหตุผลสำคัญที่ทำให้ดื่มสุราครั้งแรก คือ เพื่อนชักชวน /เฮฮากับเพื่อน ผูกร้อยละ 36.7 ดื่มสุราขามากที่สุดร้อยละ 88.3 เนื่องจากราคาถูก ส่วนใหญ่ดื่มที่บ้านเพื่อนร้อยละ 41.7 วิธีการณรงค์ที่ทำให้ท่านลดการดื่มสุราได้มากที่สุดคือ โครงการช่วงเข้าพรรษา /งานศพ ร้อยละ 48.3 โอกาสในการดื่มส่วนใหญ่ในงานบุญร้อยละ 55.0 ซื้อในหมู่บ้านร้อยละ 100 ซื้อได้สะดวกเดินไป ได้ร้อยละ 90.0 หากร้านค้าที่จะซื้อสุราเป็นประจำไม่เปิดขายหรือไม่มีสุราที่ต้องการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างจะไปซื้อร้านอื่น ร้อยละ 53.3 ซึ่งส่วนใหญ่จะไปซื้อด้วยตนเองร้อยละ 55.0 รายละเอียดแสดงใน ตารางที่ 1

Table 1 Alcohol Drinking Behavior of People in Rural Area

Behavior of alcohol drinking	Number	Percent
History of Drinking		
Never Drink	22	26.8
Have been drinking alcohol	60	73.2
Status Drinking		
Still drinking	17	28.3

Behavior of alcohol drinking	Number	Percent
Pause drink	36	60.0
Quit drinking	7	11.7
The important reasons to drink alcohol in the first time		
Persuaded by friend	22	36.7
Needing to have friends	11	18.3
Heavy suffered	12	20.0
Making social relationship	6	10.0
Parents give try to drink for learn	20	33.3
Types of alcoholic beverages		
Wiskey	12	20.0
Rice whiskey	53	88.3
Whiskey Folk	4	6.7
Herbal liqueurs	31	51.7
Beer	6	10.0
Drinking Place		
At home	24	40.0
Friend's house	25	41.7
Store	9	15.0
Opportunities for drinking alcohol		
Religious ceremony	33	55.0
Party	27	45.0
Places to buy alcohol		
Shops in the village	60.0	100.0
Ways to buy alcohol		
Easy go to buy by walk	54	90.0
Easy go to buy and can drop on the way	6	10.0
If store closed, You what to do		
Not buy	28	46.7
Going to buy in the other shop	32	53.3
Persons buying alcohol		
Buy by them self	33	55.0
Give by friends	18	30.0
Asking children to buy alcohol for them	20	33.3
Give by other people	15	25.0
Stop drink alcohol in the religious ceremony		
Disagree	6	10.0
Agree	54	90.0
Reason for you agree stop drink alcohol in religious ceremony		

Behavior of alcohol drinking	Number	Percent
Saving cost	50	92.6
Not destabilizing	18	33.3
Being a good role model for children	29	53.7
Helping people in the village to decrease drinking	3	5.6
Ways of solving alcohol problem		
Stopping by parents	44	73.3
Stopping by leadership and elderly people	27	45.0
Making the rules for punishing people who drink alcohol	12	20.0
Stop drink alcohol in the religious ceremony	12	20.0
Take to work on free time	4	6.7
Having project for creating to guide education about risk of alcohol	51	85.0
Supporting children to arrange camping for stop drinking alcohol	6	10.0

ผลกระทบจากปัญหาการดื่มสุรา

วัยรุ่นยกพวกตีกันในงานบุญ

เมื่อวัยรุ่นดื่มสุราแล้วจะสร้างปัญหาตามมา คือ ยกพวกตีกัน แต่ก่อนจะตีกันกับหมู่บ้านอื่นที่อยู่ละแวกเดียวกัน เวลาถึงงานแล้วจ้ำงหมอลำ กันตรึมหรือ ลิเกมาแสดงในงาน โดยเฉพาะงานวัดหรืองานบุญประเพณีต่างๆ ประชาชน ที่ไปชมงานพาลูกหลานไปด้วยต้องคอยระมัดระวัง กลัวถูกลูกหลง เวลาวัยรุ่นไล่ตีกัน แม้จะมีตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แต่พวกวัยรุ่นที่เมาสุราทั้งหลายก็ไม่กลัว แกร่งก็สนุกสนานเดินรำกันหน้าเวทีหมอลำ สักพักรำเหยียบเท้ากันบ้าง พุดไม่เข้าหูกันบ้าง ก็เริ่มลงไม้ ลงมือ วิ่งไล่กันฝุ่นตลบ นักร้องหมอลำ กันตรึมหรือลิเก ก็ต้องหยุดเล่นจนกว่าเหตุการณ์จะสงบ เท่านั้นยังไม่พอวัยรุ่นกลุ่มนี้เมื่อวิ่งไล่กันออกจากบริเวณงานแล้วยังมาตักตีกันตามซอยต่างๆ ประชาชนที่เดินทางกลับบ้านพลอยเดือดร้อนและได้รับบาดเจ็บไปด้วย

ชุมชนไม่ยอมให้มีหอ สพพมาสสมโภชน์งาน

จากปัญหาวัยรุ่นยกพวกตีกันเวลาจัดงานบุญต่างๆ ทำให้ชุมชนไม่ยอมจะให้มีการแสดงหมอลำ กันตรึมหรือลิเก ด้วยไม่ยอมให้เกิดความวุ่นวาย

เกิดมาตรการลงโทษวัยรุ่นยกพวกตีกันในงานบุญหลายครั้งหลายคราวที่การจัดงานบุญมีมโหฬารสมโภชน์งานแล้วไม่สามารถทำการแสดง ได้จนจบเนื่องจากวัยรุ่นก่อวุ่นวายและยกพวกตีกัน จึงเกิดมาตรการสังคมขึ้นมา หากเป็นงานบุญที่ไม่ใช่ของส่วนรวม เช่น จัดงานบุญที่บ้านเจ้าภาพ เมื่อมีการว่าจ้างหมอลำ ลิเก หรือกันตรึมมาแสดง หากวัยรุ่นก่อวุ่นวายหรือยกพวกตีกัน วัยรุ่นกลุ่มนี้จะต้องชดเชยค่าเสียหาย โดยการจ่ายค่าจ้างหมอลำ ลิเก หรือกันตรึม มาตรการดังกล่าวสามารถควบคุมวัยรุ่นที่ก่อความวุ่นวายได้ระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากบางงานไม่สามารถจับกุมกลุ่มวัยรุ่นที่ก่อความวุ่นวายได้

พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ยอมให้มีงานบุญ

ในยามที่มีงานบุญต่างๆที่จัดในหมู่บ้านของตนเองหรือหมู่บ้านใกล้เคียง ถ้าเป็นไปได้ไม่ยอมให้มีการแสดงอะไรเลย แต่ก่อนเด็กวัยรุ่นจะตีกันตอนมีงานแสดงหมอลำ ซึ่งเด็กวัยรุ่นจะเยาะเดินรำกันหน้าเวที แต่เดี๋ยวนี้ไม่ว่างงานเล็กงานใหญ่ก็ตีกัน พ่อแม่ผู้ปกครองจำเป็นต้องไปดูงานแสดงด้วยทั้งๆที่ไม่อยากไปเลย ไปก็ไม่ได้ดูงานแสดงต้องไปคอยเดินตามลูก แอบมองอยู่ห่างๆ ถ้าไปเดินใกล้ๆหรือไปเรียกมานั่งด้วย ลูกจะแสดงอาการไม่พอใจบ้าง อายเพื่อนบ้างโตแล้วยังให้แม่เดินตามอีก พ่อแม่ทุกข์หนักมากถ้ามีลูกวัยรุ่น ตอนที่วัยรุ่นตีกัน

ตะลุมบอนอยู่หน้าเวทีหมอลำ แล้วก็วิ่งไล่กันออกไปข้างนอก แม่หัวใจจะวาย แม่บางคนก็วิ่งตามลูกออกไป บางคนก็เป็นลมอยู่หน้าเวทีหมอลำ กลัวลูกถูกฆ่า ถูกทำร้าย ถ้าคืนนั้นลูกไม่เจอ แม่นอนไม่หลับเลย บางคนไปรออยู่ที่โรงพยาบาลก็มี

ไม่ต้องรอมิงานบุญก็ดีขึ้น

วัยรุ่นยุคนี้สมัยนี้แม่ไม่มีงานบุญหรือการแสดงหมอลำ ลิเกหรือกันตรึมก็ดีขึ้นได้ เดี่ยวทำตัวเหมือนมหาโจร ขับรถจักรยานยนต์มาเป็นสิบ ๆ คัน ขับตามกันมาเป็นแถวเป็นกลุ่ม บางคนก็มีไม้ตะบอง มีมีด มีดาบ มีอาวุธครบมือ ขับลาดตระเวน ยิ่งกับเป็นเจ้าของที่ตำรวจ ถ้าเจอคู่อริ ก็จะลงจากรถมาไล่ตีไล่ฟัน เดี่ยวนี้ไม่ยอมให้ลูกอยู่ที่บ้านแล้ว อยากให้ไปทำงานไกล ๆ ไปกรุงเทพฯ เพราะไม่รู้ว่าจะทำอะไร เราจะไปกลุ่มเป้าหมายที่เราจะมาทำร้ายหรือเบียดเบียนคนที่ถูกทำร้ายส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น บางคนเพียงแต่เดินไปกับเพื่อน ๆ เท่านั้นเอง

นามสกุลเดียวกันก็ดีขึ้น

ผู้ปกครองโอดครวญ เกิดอะไรขึ้นกับวัยรุ่นสมัยนี้ เหล้าเข้าปากแล้วไม่รู้อะไรเลย ดีกันได้ แม้กระทั่งญาติพี่น้องกันเอง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หมู่บ้านอยู่ติดกัน วัยรุ่นแบ่งกลุ่มกันเป็นพรรคเป็นพวก เป็นแก๊ง พอมิเรื่องกันก็ชกต่อยกัน จนได้รับบาดเจ็บ ผู้เสียหายไปแจ้งความ ม พอลงเวลาไปให้ปากคำที่สถานีตำรวจ ปรากฏว่าทั้งจำเลยและโจทชื่อนามสกุลเดียวกัน เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน

ไม่ยอมให้ลูกเป็นวัยรุ่น

วัยรุ่นสมัยนี้โตขึ้นมาแล้วไม่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระให้กับทางบ้านหรือพ่อแม่เลย มีแต่จะมาสร้างปัญหาให้พ่อแม่หนักใจ พ่อแม่อยากให้ลูกโตมาช่วยทำการงาน เรียนหนังสือหางานทำ แต่ลูกๆกลับคิดว่าโตแล้วจะได้สนุกสนานกับเพื่อน ไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระ

จุดมุ่งหมายของการเรียนคือการ

ท่องเทียวโลกภายนอกบ้าน

พ่อแม่หวังให้ลูกสำเร็จเรียนเพื่ออนาคตในวันข้างหน้า จบมาแล้วมีการมีงานทำได้ไม่ลำบาก ส่งลูกไปเรียนในเมืองหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง พ่อแม่ยอมทำงานหนัก เก็บเงินไว้ให้ลูกไปเรียนหนังสือ

เสื้อผ้าใส่ตัวเก่า อาหารการกิน ข้าวของเครื่องใช้ก็ใช้อย่างประหยัด เพื่ออนาคตของลูก ลูกขอเงินเท่าไรขอเมื่อไหร่ อยากได้อะไร ชื้อให้ตามที่ลูกต้องการ อยากได้มอเตอร์ไซด์ขับไปโรงเรียน ในไม่ช้านั่งรถสองแถวหรือรถประจำทาง เวลาเลิกค่าหรือทำกิจกรรมไม่มีรถกลับ หาเงินไปตาวานรถมาให้ลูก ลูกได้รถมอเตอร์ไซด์ไปเรียน ไปเรียนทุกวันไม่เคยขาดไปแต่เช้ากลับเวลาเดียวกันกับลูกคนอื่น แต่ทำไมลูกเราไม่มีสิทธิ์สอบ ครูที่ปรึกษาจึงจดหมายมาแจ้งให้ผู้ปกครองไปพบ ลูกขาดเรียน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงตอนเช้า แล้วลูกแม่ไปไหน มารู้อีกที่กินตอนลูกหมดสิทธิ์สอบแล้ว ลูกแม่ไปเรียนทุกวันแต่ไม่เข้าโรงเรียน เลยไปเข้าร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต ถึงเวลาโรงเรียนเลิก ลูกก็กลับบ้านเหมือนคนไปเรียน ซ้ำใจเหลือเกิน ในเมื่อไม่เรียนก็ให้ไปทำงานที่กรุงเทพ แม่มาเสียใจน้ำตาไหลเมื่อเห็นชุดนักเรียนของลูกแขวนไว้ ยังใหม่อยู่เลย เห็นลูกคนอื่นใส่ชุดนักเรียนรอขึ้นรถไปโรงเรียนตอนเช้าทำไมลูกแม่ไม่ไปเรียนเหมือนลูกคนอื่น ๆ แม่ไม่ให้ลูกลำบากอะไรเลย ตื่นเช้ามีหน้าที่อาบน้ำแต่งตัวกินข้าวแล้วก็ไปเรียน แม่ไม่เคยให้ไปทำงานรับจ้างหาเงินเรียนเลย

เรียนเพราะพ่อแม่อยากให้เรียน

ลูกไปเรียนหนังสือตามหน้าที่ ไม่ได้เอาใจใส่ แม่ไม่เคยเห็นลูกอ่านหนังสือ ไม่เคยเห็นทำการบ้านเหมือนลูกคนอื่น พ่อแม่ถามก็บอกไม่มีการบ้าน แม่ต้องไปถามจากเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน เพื่อนมีการบ้าน แต่ลูกแม่ไม่มี พอมามอบให้ลูกทำ ลูกกลับตะคอกใส่ บอกไม่มีก็ไม่มีสิ แม่น้ำตาตกในเกิดอะไรขึ้นกับลูกของแม่ ลูกเรียนชั้น ม. 1 จะขึ้น ม. 2 ผลสอบออกมาลูกแม่ติดศูนย์ (สอบไม่ผ่าน) 10 วิชา กว่าจะถึง ม. 3 ลูกแม่จะได้ศูนย์อีกก็ตัว เวลาครูเปิดโอกาสให้แก้ศูนย์หรือสอบซ่อม ม พ่อแม่ต้องคอยติดตามและคอยสอดส่องกลัวลูกจะพลาดโอกาสหรือเรียนไม่จบ บางทีถ้าวิชาไหนครูให้สอบซ่อมโดยให้ทำกิจกรรม ปลุกต้นไม้ ถางหญ้า ขุดหลุม หรือทาสีกำแพง พ่อแม่นี้แหละเป็นผู้ไปช่วยทำขอให้ลูกผ่านไปให้ได้ นี่ถ้าแม่เรียนแทนได้แม่เรียนแทนลูกไปแล้ว

ส่งลูกไปเรียนได้หลานกลับมา

พ่อแม่ส่งลูกไปเรียน เห็นภาพลูกๆ แต่งตัว ด้วยชุดนักเรียนหรือนักศึกษาแม่ก็พลอยดีใจ ใฝ่ นับวันรอคอยวันที่ลูกจบการศึกษา แต่พ่อแม่มา หัวใจสลายความหวังพังทลาย เหมือนฟ้าผ่ากลาง หัวใจ ลูกแม่ได้หลานในท้องมาฝากแม่พร้อมกับ ลูกเขยหรือลูกสะใภ้ในวัยเดียวกัน ลูกทำให้แม่เสียใจ แม่เสียหน้าตามากี่ครั้งแล้ว แม่ก็ให้อภัยลูกเสมอ ลูก เรียนได้ปีเดียว บอกว่าเรียนหนักเรียนยาก ไม่อยาก เรียน ไปทำงานก็บอกรงานหนักอยากกลับมาเรียน อีก แม่ก็ให้ออกาส แล้วลูกมาตอบแทนกับแม่อย่างนี้ หรือ หลานที่กำลังจะเกิดมาแม่ก็ต้องเลี้ยงดู เลี้ยงทั้ง ลูกเลี้ยงทั้งหลานจนคนในหมู่บ้านเขาล้อกันว่า ยาย กินยาคุมผิดแถวหรือไง ถึงได้มีลูกตอนแก่ แม่ได้แต่ ก้มหน้าก้มตาบระเซตากกรรม

แนวทางในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการ ต้มสุรา

1. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหา

1.1. ทำดีให้ลูกเห็น เป็นผู้นำต้องทำดี ให้ดู

เมื่อมีการคืนข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและ สัมภาษณ์ในประเด็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนและคน ในชุมชนต้มสุรา คือการเลียนแบบพ่อ แม่หรือผู้ใหญ่ ในชุมชน ดังนั้นชุมชนจึงได้คิดหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาโดยการให้พ่อ แม่ ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่ ในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก หลาน กิจกรรมที่ ชุมชนดำเนินการ คือ

- จัดเหล่าเข้าพรรษา โดยการ รับสมัคร หัวหน้าครอบครัวร่วมจัด ช่วงเหล่าเข้าพรรษา มี หัวหน้าครอบครัวสมัครเข้าร่วมโครงการ 30 คน สามารถงดเหล้าได้ตลอดระยะเวลาเข้าพรรษา 8 คน ส่วนที่เหลือแม่จะเลิกไม่ได้ตลอดระยะเวลา 3 เดือน แต่ครอบครัวสังเกตเห็นว่าดื่มเหล้าลดลง

- กิจกรรมเลิกเหล้าเพื่อลูก รับสมัครผู้ที่ สมัครใจจะเลิกเหล้าเพื่อลูก และให้ลูกร่วมเชิญชวน ได้ผู้สมัครใจเข้าร่วมทั้งหมด 36 คน มีการจัดทำสมุด ประจำตัวเพื่อ จดบันทึกงดเหล้า โดยให้ลูกเป็นผู้จด บันทึก ซึ่งลูกจะคอยสังเกตและคอยเตือนพ่อหรือแม่ ก่อนไปโรงเรียน มีการสรุปประเมินผลโดย

คณะกรรมการ ในโอกาสวันแม่และวันพ่อ และมอบ รางวัลให้กับลูกที่ผู้ปกครองสามารถงดเหล้าได้ตามที่ กำหนด มีผู้ปกครองที่สามารถเลิกเหล้าตลอด ระยะเวลาจัดโครงการ 5 คน เลิกได้ 3 เดือน 8 คน ที่เหลือเลิกได้ทุกวันพระและลดปริมาณการดื่มลง

- เป็นผู้นำต้องทำดีให้ดู ชุมชนเห็นว่า การ แก้ไขปัญหาการต้มสุราต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งและทำตัว เป็นแบบอย่างให้คนในชุมชนเห็น จึงได้แต่งตั้ง ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่ต้มสุรามา ประมาณ 10 ปี เป็นผู้นำในการดำเนินโครงการและ ร่วมกันคัดเลือกผู้ที่ไม่ต้มสุราในชุมชนมาเป็น กรรมการดำเนินงาน เมื่อผู้นำไปร่วมงานบุญ งาน บวชหรือประชุมประจำเดือนในหมู่บ้าน จะไม่มีการ ต้มสุราให้ลูกบ้าน เด็กและเยาวชน เห็น ผลการ ดำเนินงานทำให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และ กรรมการดำเนินงานสามารถเลิกดื่มเหล้าจนถึง ปัจจุบันจำนวน 12 คน

- เชิดชูคนดีที่ไม่ดื่มเหล้า มีการมอบใบ ประกาศและเชิดชูคนดีที่ไม่ต้มสุราในโอกาสวันแม่ วันพ่อ ซึ่งจัดขึ้นที่โรงเรียนทำให้เด็กนักเรียนได้เห็น แบบอย่างที่ดี

1.2 สามัคคีคือพลังในการแก้ปัญหา

ในการจัดกิจกรรมงดเหล้าในงานศพ ไม่ใช่ มีเพียงผู้นำชุมชนและกรรมการดำเนินงานเท่านั้นที่ เป็นผู้คอยสอดส่อง ดูแล แต่ได้รับความร่วมมือจาก ประชาชนที่มาร่วมงาน ร่วมเป็นเจ้าภาพและคอย สอดส่องดูแลและคอยเตือนหากพบเห็นว่าจะมีการ ต้มสุราในงานศพ และต่างมาร่วมพิสูจน์ว่าหมู่บ้าน ของตนจะสามารถจัดงานศพปลอดเหล้าได้จริง หรือไม่ เมื่อทุกคนสามัคคีร่วมมือกัน งานศพงาน แรกสามารถงดเหล้าได้ ทำให้เห็นความแตกต่างจาก ในอดีตที่มีการต้มสุรา เกิดความวุ่นวายและเจ้าภาพ สูญเสียเงินค่าเหล้าไปจำนวนมาก บางครอบครัว ต้องกู้เงินและติดหนี้หลังจัดงานศพ และนอกจากนี้ ยังพบว่าจำนวนผู้ที่มาร่วมงานศพแม่จะไม่มีการ เลี้ยงเหล้า ก็มาช่วยงานและร่วมงานไม่ได้น้อยลง

2. ใช้วิถีชีวิตชุมชนในการแก้ไขปัญหา

2.1 วิถีชีวิตการเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ และ การช่วยเหลือเกื้อกูล

เมื่อทราบว่าสมาชิกในชุมชนเสียชีวิต เพียงเจ้าภาพมาแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ประกาศ บอกรวมสมาชิกในชุมชนรับทราบ ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เป็น แนวปฏิบัติ คือ ไปร่วมแสดงความเสียใจ ช่วยงาน ตามความถนัด เช่น เตรียมสถานที่ และเครื่อง ศาสนะพิธีต่างๆ รวมถึงการประกอบอาหารสำหรับ เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน ทุกคนที่มาช่วยงานล้วนมา ด้วยความสมัครใจ ไม่ได้มีการจ้างวานหรือรับจ้างแต่ อย่างไร อาหารสำหรับเลี้ยงแขกในงานศพ จะใช้ อาหารที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งคนในชุมชนจะนำมาร่วม ทำบุญให้กับผู้เสียชีวิต เช่น ข้าวสาร หอม กระเทียม ผักต่างๆ เจ้าภาพได้นำสิ่งเหล่านี้ไปประกอบอาหาร ตอบแทนผู้ที่มาร่วมงาน และชุมชนได้ร่วมกันฟื้นฟู วัฒนธรรมเดิมที่ไม่ต้องจัดงานศพใหญ่โต ทำพิธี แบบเรียบง่าย

ผู้นำชุมชนและกรรมการดำเนินงานที่ได้รับ คัดเลือกจากชุมชนจะมาปฏิบัติหน้าที่และคอย อำนวยความสะดวกในงานศพ พร้อมทั้งมีการ ประชาสัมพันธ์ให้งดดื่มเหล้าในงานศพ พร้อมทั้งมี การติดป้ายประชาสัมพันธ์ในบริเวณงานศพ เมื่อ ผู้นำชุมชน และกรรมการไม่ดื่มเหล้า ประชาชนที่มา ร่วมงานเกิดความเกรงใจและเมื่อเห็นป้ายห้ามดื่ม เหล้าในงานศพจึงทำให้ไม่กล้าดื่ม ตลอดระยะเวลา การดำเนินโครงการ 1 ปี ทำให้การจัดงานศพลด เหล้าทั้ง 6 งาน

2.2 เคารพในกฎกติกาหมู่บ้าน

ชุมชนได้ร่วมกันจัดตั้งกฎกติกาหมู่บ้าน จากการทำประชาคม โดยการรับฟังเสียงส่วนใหญ่ และให้เคารพในกฎกติกาที่ช่วยกันจัดตั้งขึ้นมา คือ

- ห้ามดื่มสุราในงานศพ หากฝ่าฝืนจะถูก ปรับและนำเงินที่ได้เป็นรวบรวมเพื่อใช้ในพัฒนา ชุมชน
- หากเจ้าภาพจัดงานศพมีการเลี้ยงเหล้า หรือให้ผู้มาร่วมงานดื่มเหล้า จะไม่ให้ผู้นำชุมชน หรือกรรมการหมู่บ้านไปร่วมงานและไม่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดงานให้

อภิปรายผล

สถานการณ์ปัญหาที่พบใน ชุมชน ประชาชนดื่มสุราและส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ดื่ม คน รอบข้าง และสร้างความเดือดร้อนให้ชุมชน การที่ ชุมชนไม่มีกฎระเบียบในการควบคุมปัญหาการดื่ม สุรา ร้านค้าจำหน่ายสุราได้อย่างเสรี ผู้ดื่มสามารถ เข้า ถึงร้านค้าจำหน่ายสุราได้ง่ายและสะดวก เนื่องจากมีอยู่จำนวนมากในชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในชุมชนดื่มสุราให้เด็กเป็น บ้างจึงและสาเหตุของการลอกเลียนแบบการดื่มสุรา ในเด็กและเยาวชน^{6,7,8,9} เมื่อดื่มสุราแล้วเกิดความคึก คะนอง ขาดสติ เกิดพฤติกรรมรุนแรง ยกพวกตีกัน ไม่ไปเรียน ไม่ตั้งใจเรียน และมีพฤติกรรม รุมเสี่ยงทาง เพศ จนบางคนตั้งท้องในวัยเรียนหรือเรียนไม่จบ ซึ่ง เป็นผลกระทบที่เกิดจากการดื่มสุราทั้งสิ้น ซึ่ง สถานการณ์ดังกล่าวพบเห็นในสังคมไทยปัจจุบันทั้ง ในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท^{2,7}

การที่ชุมชนเกิดการตื่นตัวและเห็น ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ผ่านการทำ ประชาคมหมู่บ้าน ได้กฎกติกา ที่เป็นแนวปฏิบัติ ร่วมกัน คือ ห้ามดื่มสุราในงานศพ หากฝ่าฝืนจะถูก ปรับ และนำเงินค่าปรับ ไปพัฒนาหมู่บ้าน มีพ่อแม่ ผู้นำชุมชน ที่ปวารณาตนเอง เป็นต้นแบบที่ดีให้ ลูกหลาน จึงทำให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงได้ ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่าน ชุมชน และผู้นำ ชุมชน สอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในชุมชนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชน และให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขด้วยตนเอง ให้ คนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ จึงจะทำให้การแก้ไข ปัญหาที่มีความต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จและยั่งยืน^{11,12,13,14,15}

ผู้นำชุมชนและ ะวัฒนธรรมชุมชน ที่เป็น แบบอย่างที่ดีให้ กับคนในชุมชนให้ยึดถือเป็น ต้นแบบ เป็นอีกแนวทางที่สามารถทำได้ผ่าน กิจกรรมทางสังคม ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ เป็น การขัดเกลาทางสังคมให้คนในชุมชนรู้แบบแผน ประเพณีวิถีปฏิบัติ ซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็งภายใน

ครอบครัวและชุมชน ที่สามารถ เป็นเกราะป้องกัน ปัญหาการดื่มสุราได้^{7,10}

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับบุคคล พ่อ แม่ ผู้นำชุมชนควรเป็น แบบอย่างที่ดี และปฏิบัติให้ลูกหลานเห็นอย่าง จริงจัง

2. ระดับครอบครัว ควรใช้ความรักความ อุดหนุนและระบบเครือญาติ ที่มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และวิถีชีวิตของชุมชน ร่วมกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชน

3. ระดับนโยบาย ควรสนับสนุนกฎกติกา หมู่บ้านจากการร่วมคิด ร่วมสร้างของชุมชน เป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยชุมชนเอง และขยาย ผลไปสู่ชุมชนอื่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ให้ความ อนุเคราะห์ทุนวิจัย และขอขอบคุณประชาชนบ้ าน โนนแดงที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการ ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. พิมพ์มล วงศ์ไชยา. ผู้หญิงติดเหล้า. <http://www.phayaorath.net/home/?p=291>
2. ไพรัตน์ อันอินทร์. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและ ครอบครัว. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2552.
3. บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ กมลลา วัฒนพร. รายงานสถานการณ์สุรา ประจำปี พ .ศ. 2553. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2553.
4. ดามธรรม จินากุล และคณะ. ภาวะอาศรมความรู้ นครราชสีมา. สถานภาพการดื่มเหล้าในการจัดงาน ในชุมชน. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 255.
5. บรรจง ควรคง . ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการ ดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชน ส่วย ลาว เขมร อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ . ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ; 2551.
6. ประณต คำจิม ดวงเดือน แซ่ตั้ง . ปัจจัยเชิง สาเหตุที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของนิสิตมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษา

มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต; 2551.

7. อรทัย วลีวงศ์ สุรศักดิ์ ไชยสงค์ ทักษพล ธรรม รังสี. บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ ที่มีผลต่อ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย . ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบาย สุขภาพระหว่างประเทศ; 2553.

8. พงษ์ศักดิ์ อันมอย . การบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเม้าท์วอร์น้าของ เยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิติต . วารสาร สาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิติต 2554.

9. วีรณัฐ ว่องวรธนะกุล สุรศักดิ์ ไชยสงค์ ทักษพล ธรรมรังสี. ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์กับการบริโภคและผลกระทบของ ประเทศไทย . แผนงานพัฒนาศักยภาพนักวิจัยด้าน นโยบายแอลกอฮอล์ สำนักงานพัฒนานโยบาย สุขภาพระหว่างประเทศ; 2553.

10. พระครูสุเมธันท์ ธรรมธาดา (สายัน บวบขม). ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มี ผลกระทบต่อสังคมไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย; 2553.

11. วุฒิพงศ์ ภักดีกุล. การพัฒนาตัวแบบแก้ไขปัญห การละเมิดกฎหมายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน . ปริญญาตรี ศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยา ศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2553.

12. สมควร จุลอักษร และคณะ . ผลการมีส่วนร่วม ของชุมชนต่อการลดการดื่มสุรา ณ ชุมชนคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี . โรงพยาบาล สวณสรานุรักษ์ กรมสุขภาพจิต; 2550.

13. ทักษิณีขวัญ ศรีรัตยาวงศ์ . การพัฒนาโปรแกรม การป้องกันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน . พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล ชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ; 2554.

14. บุญเลิศ ธงสอาด และสมศักดิ์ บุญชุม . รูปแบบ ความเป็นสถาบันครอบครัวเข้มแข็งและยั่งยืน :

กรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการวิจัย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี; 2551.

15. บุญเลิศ ธงสอาด และสมศักดิ์ บุญชุม . ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคมเพื่อความมั่นคง

ของมนุษย์ : กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการวิจัย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี; 2552.